

УДК 336.7

DOI: 10.25140/2411-5215-2019-4(20)-361-368

Вікторія Дудченко

**ДІЯЛЬНІСТЬ ЦЕНТРАЛЬНИХ БАНКІВ КРАЇН
ІЗ РОЗВИНЕНОЮ РИНКОВОЮ ЕКОНОМІКОЮ**

Вікторія Дудченко

**ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ЦЕНТРАЛЬНЫХ БАНКОВ СТРАН
С РАЗВИТОЙ РЫНОЧНОЙ ЭКОНОМИКОЙ**

Viktoria Dudchenko

**ACTIVITIES OF CENTRAL BANKS OF THE COUNTRIES
WITH DEVELOPED MARKET ECONOMY**

Проаналізовано економічні фактори сучасного розвитку країн із розвинутою ринковою економікою: Канада, США, Японія, Італія, Німеччина, Великобританія, Франція. Досліджено та обґрунтовано особливості впровадження центральними банками країн із розвинутою ринковою економікою заходів монетарної політики. Проведено систематизацію елементів механізму забезпечення фінансової стабілізації центральними банками країн із розвинутою ринковою економікою. Охарактеризовано сучасні напрями у сфері забезпечення фінансової стабільності, зокрема, проєкт «Озеленення Банку Канади». Охарактеризовано заходи, які використовували центральні банки країн із розвинутою ринковою економікою для запобігання виникненню криз у фінансовій системі.

Ключові слова: світова фінансова криза; центральний банк; монетарна політика; інструменти монетарної політики; цінова стабільність; фінансова стабільність.

Табл.: 1. Рис.: 4. Бібл.: 7.

Проанализированы экономические факторы современного развития стран с развитой рыночной экономикой: Канада, США, Япония, Италия, Германия, Великобритания, Франция. Исследованы и обоснованы особенности внедрения центральными банками стран с развитой рыночной экономикой мер монетарной политики. Проведена систематизация элементов механизма обеспечения финансовой стабилизации центральными банками стран с развитой рыночной экономикой. Охарактеризованы современные направления в сфере обеспечения финансовой стабильности, в частности, проект «Озеленение Банка Канады». Охарактеризованы меры, которые использовали центральные банки стран с развитой экономикой с целью предотвращения возникновения кризисов в финансовой системе.

Ключевые слова: мировой финансовый кризис; центральный банк; монетарная политика; инструменты монетарной политики; ценовая стабильность; финансовая стабильность.

Табл.: 1. Рис.: 4. Библ.: 7.

The economic factors of modern development of the countries with developed market economy, namely Canada, the USA, Japan, Italy, Germany, Great Britain and France, were analyzed. The peculiarities of implementation of monetary policy's measures by the central banks of the countries with developed market economy were studied and justified. The systematization of the elements of the mechanism for ensuring the financial stabilization by the central banks of the countries with developed market economy was held. The modern branches of ensuring the financial stabilization, namely the project «Greening of Canada's Bank», were given characteristics to. The measures, used by the central banks of the European countries under investigation in order to prevent the emergence of crisis within financial system, were described.

Keywords: global financial crisis; central bank; monetary policy; monetary policy instruments; price stability; financial stability.

Table: 1. Fig.: 4. References: 7.

JEL Classification: G21; G28

Постановка проблеми. Світова фінансово-економічна криза 2008–2009 рр., її ускладнення у формі світової боргової кризи вплинули на змістовне наповнення цілей та завдань, що мають вирішувати центральні банки країн світу. Вирішальну роль у відновленні фінансової та економічної стабільності в період світової фінансово-економічної кризи 2008–2009 рр. відіграли центральні банки. Інструменти монетарної політики забезпечили стабілізацію рівня інфляції. Важливою ознакою кризового періоду функціонування центральних банків стало розширення інструментарію для подолання кризових явищ та відновлення фінансової стабілізації. Дослідженню відмінних та спільних рис операційних процесів центральних банків зарубіжних країн у період розгортання світової фінансово-економічної кризи присвячена ця стаття. Зазначимо, що в докризовий період функціонування світової фінансової системи центральні банки країн виконували мету забезпечення цінової стабільності та стійкого економічного зростання. У посткризовий період основні завдання зосереджені на забезпеченні фінансової стабільності.

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ

Нині країни з розвинуеною економікою здійснюють нормалізацію монетарної політики, а саме: повернення відсоткових ставок до нормального рівня з метою надання центральним банкам можливості застосування інструментів на пом'якшення наслідків рецесії, що прогнозується.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Особливості використання заходів та інструментів монетарної політики в умовах кризового періоду досліджуються в роботах вітчизняних та закордонних науковців. Серед провідних вітчизняних науковців необхідно відзначити роботи О. Дзюблюк з питання аналізу грошово-кредитної політики в період кризових явищ на світових фінансових ринках [2] та І. Лютого з проблем дослідження чинників фінансово-економічної кризи 2008–2010 рр. [3]. Дослідження Г. Р. Балянт та Н. Р. Гордій присвячено аналізу грошово-кредитної політики центральних банків провідних країн світу в кризовий період [1]

Виділення недосліджених частин загальної проблеми. Дослідження потребують особливості застосування центральними банками країн із розвинуеною ринковою економікою заходів монетарної політики та механізмів забезпечення фінансової стабільності на сучасному етапі.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є дослідження особливостей проведення монетарної політики та механізмів забезпечення фінансової стабільності центральними банками країн із розвинуеною ринковою економікою та дієвості антикризових інструментів.

Виклад основного матеріалу. Світова фінансово-економічна криза 2008–2009 рр. мала глибокі негативні наслідки для реального сектору економіки й у поєднанні зі зниженням світового виробництва могла призвести до неконтрольованого економічного спаду.

Практичну та теоретичну цінність для оцінки впровадження та дії заходів монетарної політики та механізмів забезпечення фінансової стабільності на сучасному етапі має практика розвинених країн. Основні макроекономічні показники досліджуваної групи країн, на сучасному етапі наведені в таблиці.

Таблиця

Основні показники фінансово-економічних систем країн із розвинуеною ринковою економікою станом на січень 2020 р.

Країна	Показник				
	Річний темп приросту ВВП, %	Державний борг до ВВП, %	Облікова ставка центрального банку, %	Рівень інфляції за рік, %	Рівень безробіття, %
Великобританія	1,3	80,8	0,75	1,7	3,9
Італія	0	135	0	0,6	9,8
Канада	1,7	89,7	1,75	2,2	5,5
Німеччина	0,4	61,9	0	1,7	3,2
США	2,1	107	1,75	2,5	3,6
Франція	0,8	98,4	0	1,5	8,1
Японія	1,7	238	-0,1	0,8	2,2

Джерело: складено автором за даними <https://take-profit.org/statistics/countries>.

Виокремимо основні характеристики сучасного економічного розвитку країн із розвинуеною ринковою економікою:

1. Зростання ВВП Великобританії сповільнилося, що пояснюється слабкими темпами відновлення світової торгівлі та підвищеною невизначеністю процедури Brexit. Рівень безробіття є стабільним, низьким, а показник рівня зайнятості зростає. Для економіки Великобританії на сьогодні необхідним є дотримання низької і стабільної інфляції.

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ

2. Економіка Японії характеризується зростанням ВВП, що спричинено збільшенням витрат домогосподарств. Слабке відновлення світової торгівлі негативно позначається на ринку інвестицій в Японії.

3. Економіка Італії характеризується високим ступенем боргового навантаження. Ризиком для стабільності фінансової системи є переважання у структурі державного боргу частки зовнішнього державного боргу, а саме: заборгованість перед іноземними інвестиційними компаніями. Високий рівень безробіття чинить додатковий негативний тиск на фінансову систему Італії та Європейського Союзу загалом.

4. На стан економіки Німеччини, яка є залежною від експорту, на сучасному етапі впливають такі фактори: зменшення активності на ринку світової торгівлі, торговельні війни США та Китаю, відсутність ясності щодо виходу Великобританії з ЄС. Економіка Німеччини перебуває на межі стагнації, до чого призвели такі фактори: уповільнення зростання споживчого попиту з боку домогосподарств, скорочення інвестицій.

5. Основним слабким місцем економіки Канади сьогодні є орієнтація на одного торгового партнера – США. Орієнтація уряду країни на сучасному етапі на диверсифікацію торговельних відносин та розробку нової інвестиційної стратегії є підґрунтям позитивної динаміки розвитку Канади в майбутньому.

6. Послаблення торговельної напруженості між США та Китаєм приведе до поліпшення економічних показників розвитку країн, але в довгостроковій перспективі. Актуальним та суперечливим на сьогодні є рішення щодо впровадження стимулів для економічного зростання або з боку Федеральної резервної системи, або з боку уряду. Крім того, фактором ризику для фінансової системи США залишається наявність у структурі державного боргу частки заборгованості за зовнішніми облігаціями, власником яких є Китай. В умовах прийняття рішення про продаж федеральних облігацій США на відкритому ринку є ризик поглиблення кризи банківської системи США.

7. Ризиком стабільності фінансової системи Японії залишається наявна абсолютна величина державного внутрішнього боргу.

Охарактеризовані показники стану економічної системи досліджуваної групи країн доводять необхідність прийняття координаційних рішень центральними банками та урядами країн у сфері монетарної та фіскальної політики з метою забезпечення фінансової стабільності та поступового економічного зростання.

Отже, актуалізується роль центральних банків для стабілізації національних фінансових ринків та національних фінансових систем. Для подолання наслідків світової фінансової кризи центральні банки зарубіжних країн впроваджували широкий спектр антикризових інструментів (рис. 1).

Рис. 1. Основні антикризові інструменти центральних банків зарубіжних країн

На рис. 2 схематично зображені складові стратегії Європейського центрального банку у сфері монетарної політики.

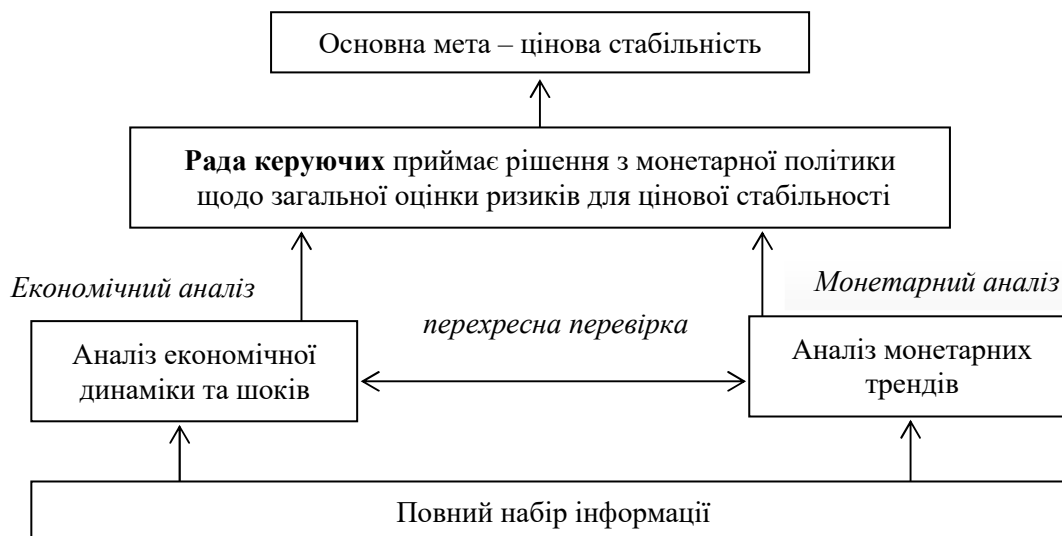

Рис. 2. Стратегія Європейського центрального банку, спрямована на стабільність монетарної політики

Джерело: <https://www.ecb.europa.eu/mopo/strategy/html/index.en.html>.

Зазначимо, що план подолання світової фінансової кризи було розроблено урядами групи країн Центральної та Східної Європи на прикладі британської моделі збалансування фінансової системи, яка включала в себе такі елементи: надання прямої фінансової допомоги банкам, в яких був ризик банкрутства шляхом придбання частини привілейованих акцій. Наприклад, Бельгія, Нідерланди та Люксембург здійснили часткову приватизацію банку Fortis через купівлю по 49 % акцій філіалів банку, що діють на території зазначених країн.

Розглянемо особливості діяльності Банку Англії з позиції ефективного застосування інструментів монетарної політики. До складових механізмів забезпечення фінансової стабільності відносяться:

1. Контроль ризиків фінансової системи. Цей елемент включає в себе важливу інформаційну складову, що передбачає підготовку та публікацію два рази на рік «Звіту про фінансову стабільність».

2. Моніторинг банків та інших фінансових інститутів. Зазначений процес є важливим елементом пруденційного регулювання, актуальність якого зросла в період дії світової фінансово-економічної кризи. Основними показниками, що підлягають моніторингу з боку Банку Англії, є достатність капіталу банку та система управління ризиками.

3. Пруденційний нагляд. Спостереження за різними аспектами ведення бізнесу.

Головним інститутом із підтримки фінансової стабільності у Великобританії є Комітет з фінансової політики. Структурна особливість зазначеного органу – поєднання у складі робітників Банку Англії та зовнішніх професіоналів, що надає певні переваги в пошуку ефективного рішення за рахунок розширення спектра навичок, досвіду членів комітету. До основних функцій, які Комітет з фінансової політики Великобританії виконує на сучасному етапі, належать:

- моніторинг ризиків стійкості фінансової системи;
- аналіз сильних та слабких елементів фінансової системи (рівень боргового тягаря, стан кредитів);
- координація роботи з урядом щодо виконання цілі економічного зростання.

У досліджуваний період Банк Англії використовував заходи кількісного пом'якшення, а саме: купівлю довгострокових державних облігацій.

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ

Погіршення світової економічної кон'юнктури, геополітична напруженість посилили невизначеність та ризики для фінансової стабільності Італії. Розглянемо особливості діяльності Центрального Банку Італії з позиції застосування інструментів монетарної політики та забезпечення фінансової стабільності на сучасному етапі.

Основна мета центрального банку Італії – забезпечення цінової та фінансової стабільності, необхідних умов для економічного зростання. Забезпечення стабільності фінансової системи Банк Італії реалізує за допомогою двох напрямів:

- 1) мікропруденційний нагляд;
- 2) макропруденційна політика.

Основні завдання із забезпечення фінансової стабільності центральний банк Італії виконує шляхом реалізації таких заходів:

- аналіз структурних елементів фінансової системи;
- оперативний моніторинг ризиків стабільності фінансової системи загалом;
- інформаційна політика – публікація та поширення «Звіту про фінансову стабільність».

Розглянемо особливості діяльності Банку Канади з позиції застосування інструментів монетарної політики на сучасному етапі.

Метою монетарної політики центрального банку Канади є збереження вартості грошей, утримання інфляції на низькому, стабільному та передбачуваному рівні. В основі сучасної монетарної політики досліджуваної країни сформована мета контролю над інфляцією, яка має становити 2 %.

Перспективним напрямом у сфері забезпечення фінансової стабільності, який сьогодні реалізується Банком Канади є дослідження впливу кліматичних змін на фінансову стабільність та реалізація проєкту «Озеленення Банку Канади», який передбачає впровадження заходів щодо зменшення впливу на навколишнє середовище та зменшення ризиків для центрального банку Канади через глобальні зміни в кліматі. Дані ініціативи реалізуються в таких напрямках:

- створення енергоефективних робочих місць (зниження використання електроенергії, оновлення будівель за результатами енергоаудиту для зменшення споживання енергії);
- ревізія відходів (програми утилізації та компостування, скорочення використання паперу);
- зменшення викидів вуглекислого газу;
- інтегрований план впровадження екологічних принципів в управління Банком Канади.

Таким чином, центральний банк Канади відносить оцінку екологічних ризиків до частини регулярного процесу управління ризиками стабільності фінансової системи. Впровадження проєкту «Озеленення Банку Канади» спрямоване на нівелювання ризиків зміни клімату на поточну діяльність Банку Канади та його партнерів.

У період світової фінансової кризи 2008–2009 рр. фінансова система Німеччини була стабілізована на початку III кварталу 2009 року за рахунок комбінації інструментів фіскального та монетарного регулювання. Для нормалізації ситуації на грошовому ринку центральний банк застосовував інтервенції.

Важливим механізмом реалізації заходів забезпечення фінансової стабільності в Німеччині є інформаційна складова, що реалізується через підготовку та публікацію «Огляду фінансової стійкості», який присвячений оцінці стійкості німецької фінансової системи. Центральний банк Німеччини здійснює значну участь у заходах міжнародного рівня щодо забезпечення фінансової стабільності міжнародної фінансової системи, зокрема: співпраця з МВФ, участь у всіх європейських та світових комітетах із питань стабільності фінансової системи та міжнародної валютної системи.

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ

На сьогодні Бундесбанк визначає та оцінює ризики стабільності фінансової системи в межах макропруденційного регулювання.

Розглянемо особливості діяльності Федеральної резервної системи США з позиції застосування інструментів монетарної політики на сучасному етапі.

Федеральна резервна система має на меті забезпечення ефективного функціонування елементів фінансової системи США та взаємодію трьох основних суб'єктів: фінансові посередники; домогосподарства, комерційні фірми, уряди, іноземні суб'єкти; фінансові ринки. Основні учасники та зв'язки фінансової системи США зображені на рис. 3.

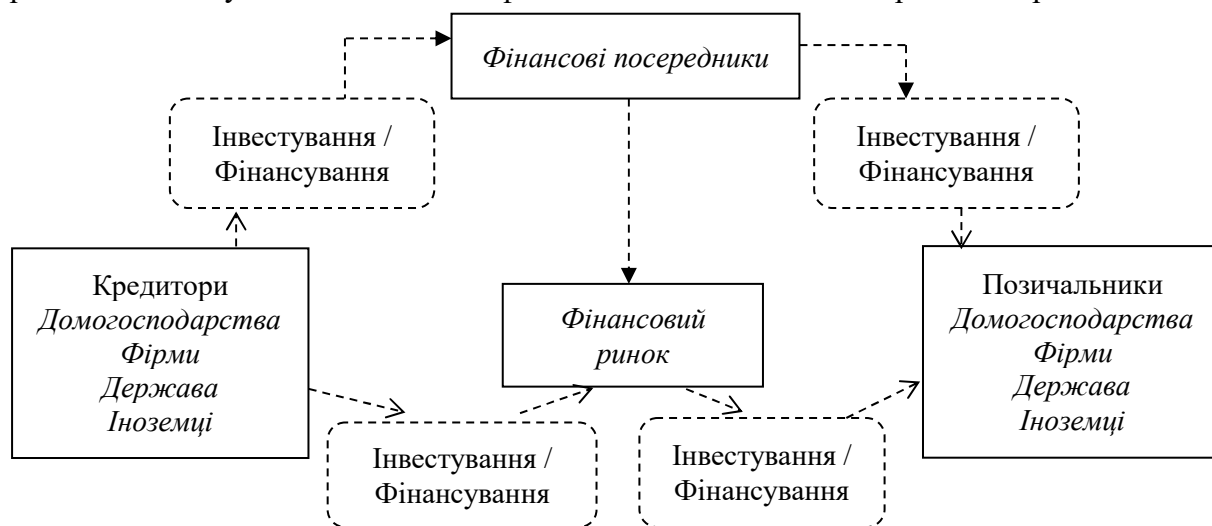

Рис. 3. Основні учасники та зв'язки фінансової системи США

Стан фінансової системи вважається стабільним за умови ефективної дії суб'єктів та зв'язків. Монетарна політика Федеральної резервної системи США на сьогодні орієнтована на заохочення максимальної зайнятості, стабільності цін та помірних довгострокових процентних ставок.

До основних механізмів забезпечення фінансової стабільності Федеральної резервної системи США відносяться:

1. Оцінка активів – передбачає дослідження цін на активи, сфер активності інвесторів, волатильність ринку певного активу.
2. Важелі фінансової системи – передбачає оцінку боргів фінансових посередників (банків, страхових компаній, страхових фондів).
3. Ризики ліквідності.
4. Запозичення домогосподарств та фірм.

Отже, стабільності фінансової системи США досягається за рахунок моніторингу та мінімізації системних ризиків.

Розглянемо особливості діяльності Банку Франції з позиції застосування інструментів монетарної політики та забезпечення стабільності фінансової системи.

Забезпечення фінансової стабільності нині є головною функцією Банку Франції, яка орієнтована на забезпечення ефективного функціонування фінансової системи, підвищення здатності її елементів протистояти негативним шокам.

Розглянемо особливості діяльності Банку Японії з позиції ефективного застосування заходів із забезпечення фінансової стабільності.

Структура елементів із забезпечення стабільності фінансової системи Японії зображена на рис. 4.

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ

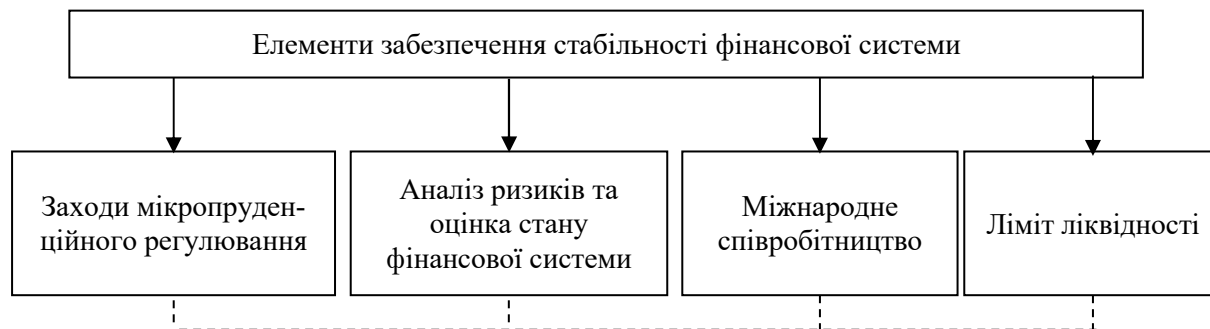

Рис. 4. Структура елементів із забезпечення фінансової стабільності Банку Японії

Розглянемо особливості зазначених на схемі (див. рис. 3) елементів забезпечення фінансової стабільності Банком Японії:

1. Заходи мікропруденційного регулювання. Стабільність фінансової системи залежить від стану системи управління фінансовими установами, що діють на внутрішньому ринку. У межах зазначеного елемента Банк Японії здійснює оцінювання таких показників фінансових установ: стан господарських операцій, системи управління ризиками, показник достатності капіталу та прибутковості. Важливим етапом у межах реалізації цих заходів є внутрішній моніторинг (виїзні засідання) та зовнішній моніторинг (телефонні наради, аналіз документів) поточного стану зазначених показників.

2. Аналіз ризиків та оцінка загального стану фінансової системи Японії є заходами макропруденційного регулювання. У межах цього елемента відбувається оцінювання ризиків з погляду всієї фінансової системи.

3. У межах елемента «ліміт ліквідності» реалізується одна з функцій центрального банку – «кредитор останньої інстанції», яка реалізується за умови виникнення системного ризику (банкрутства фінансової установи, нестабільність ринку, розрахункової системи).

4. Елемент «міжнародне співробітництво» набуває актуальності в умовах глобалізації фінансових ринків. У межах цього елемента Банк Японії співпрацює з центральними банками країн світу, бере участь у міжнародних форумах з питань фінансових систем.

Висновки і пропозиції. У період світової фінансової кризи центральні банки розвинених країн і країн, що розвиваються, застосовували нестандартні заходи монетарної політики. Світова фінансова криза привела до змін у діяльності центральних банків у багатьох зарубіжних країнах. У період світової фінансової кризи головним викликом для центральних банків країн, що розвиваються, став високий рівень інфляції та відтік капіталу.

До складових механізмів забезпечення фінансової стабільності, які ефективно реалізує Банк Англії, відносяться: контроль ризиків фінансової системи; моніторинг банків та інших фінансових інститутів; пруденційний нагляд.

Забезпечення стабільності фінансової системи Банк Італії реалізує за допомогою двох напрямів: мікропруденційний нагляд; макропруденційна політика.

Перспективним напрямом у сфері забезпечення фінансової стабільності, який сьогодні реалізується Банком Канади, є дослідження впливу кліматичних змін на фінансову стабільність та реалізація проекту «Озеленення Банку Канади», який передбачає впровадження заходів зі зменшення впливу на навколишнє середовище та зменшення ризиків для центрального банку Канади через глобальні зміни в кліматі.

До складових механізмів забезпечення фінансової стабільності, які ефективно реалізує Банк Японії, належать: заходи мікропруденційного регулювання; заходи макропруденційного регулювання; «ліміт ліквідності»; «міжнародне співробітництво».

Важливим механізмом реалізації заходів забезпечення фінансової стабільності в Німеччині є інформаційна складова, активна участь Бундесбанку в усіх європейських та світових комітетах з питань стабільності фінансової системи та міжнародної валютної системи. На сьогодні Бундесбанк визначає та оцінює ризики стабільності фінансової системи в межах макропруденційного регулювання.

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ

Стабільність фінансової системи США досягається за рахунок ефективної системи моніторингу та мінімізації системних ризиків, яка діє у Федеральній резервній системі. До основних механізмів забезпечення фінансової стабільності Федеральної резервної системи США відносяться: оцінка активів; оцінка важелів фінансової системи; моніторинг ризиків ліквідності; оцінка стану запозичень домогосподарств та фірм.

Список використаних джерел

1. Баянт Г. Р., Гордій Н. Р. Грошово-кредитна політика центральних банків провідних країн світу в кризовий період. *Наукові записки. Серія економіка*. 2013. Вип. 22. С. 4–7.
2. Дзюблюк О. Грошово-кредитна політика в період кризових явищ на світових фінансових ринках. *Вісник НБУ*. 2009. № 5. С. 20–30.
3. Лютий І. Фінансово-економічна криза 2008-2010 рр.: деякі чинники та уроки. *Вісник НБУ*. 2011. № 1. С. 10–16.
4. Стечишин Т. Б., Руда О. Я. Дослідження монетарної політики Європейського центрального банку у контексті глобальних фінансових змін: уроки для України. *Економіка і суспільство*. 2017. Вип. 9. С. 1061–1068.
5. Монетарна політика. *Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду*. URL: <https://www.imf.org/en/About/Factsheets/Sheets/2016/08/01/16/20/Monetary-Policy-and-Central-Banking>.
6. Звіт про фінансову стабільність. *Офіційний сайт центрального банку Італії*. URL: <https://www.bancaditalia.it/pubblicazioni/rapporto-stabilita/2019-2/index.html>.
7. Звіт про фінансову стабільність. *Офіційний сайт центрального банку Німеччини*. URL: <https://www.bundesbank.de/en/tasks/financial-and-monetary-system/financial-and-monetary-stability-623914>.

References

1. Balyan, G., Gordiy, N. (2013) Hroshovo-kredytna polityka tsentral'nyh bankiv providnykh krayin svitu v kryzovyy period [Monetary policy of the central banks of the leading countries in the crisis]. *Naukovi zapysky. Seriya Ekonomika – Scientific notes. Economy Series*, 22, 4–7 [in Ukrainian].
2. Dzublyuk, O. (2009) Hroshovo-kredytna polityka v period kryzovyh yavyshev na svitovyh inansovykh rynkakh [Monetary policy in times of crisis in the global financial markets] *Visnyk Natsionalnoho Banku Ukrayiny – Visnyk of the National Bank of Ukraine*, 5, 20–30 [in Ukrainian].
3. Lyutyu, I. (2011) Finansovo-ekonomichna kryza 2008-2010 rr.: deyaki chynnyky ta uroky [Financial and economic crisis in 2008-2010: some factors and lessons]. *Visnyk Natsionalnoho Banku Ukrayiny – Visnyk of the National Bank of Ukraine*, 1, 10–16 [in Ukrainian].
4. Stechyshyn, T., Ruda, O. (2017). Doslidzhennia monetarnoi polityky Yevropeiskoho tsentralnoho banku u konteksti hlobalnykh finansovykh zmin: uroky dlia Ukrainy [European Central Bank monetary policy research in the context of global financial change: lessons for Ukraine]. *Ekonomika i suspilstvo – Economy and society*, 9, 1061-1068 [in Ukrainian].
5. Mizhnarodnyi valiutnyi fond [International Monetary Fund] (2016). *Monetarna polityka – Monetary policy*. Retrieved from <https://www.imf.org/en/About/Factsheets/Sheets/2016/08/01/16/20/Monetary-Policy-and-Central-Banking>.
6. Tsentralnyi banku Italii [Banca d'Italia] (2019). *Zvit pro finansovu stabilnist [Financial Stability Report]*. Retrieved from <https://www.bancaditalia.it/pubblicazioni/rapporto-stabilita/2019-2/index.html>.
7. Tsentralnyi bank Nimechchyny [Bundesbank] (2016). *Zvit pro finansovu stabilnist [Financial Stability Report]*. Retrieved from <https://www.bundesbank.de/en/tasks/financial-and-monetary-system/financial-and-monetary-stability-623914>.

Дудченко Вікторія Юрївна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри міжнародних економічних відносин, Сумський державний університет (вул. Римського-Корсакова, 2, м. Суми, 40007, Україна).

Дудченко Виктория Юрьевна – кандидат экономических наук, доцент, доцент кафедры международных экономических отношений, Сумский государственный университет (ул. Римского-Корсакова, 2, г. Сумы, 40007, Украина).

Dudchenko Viktoria – PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of Department of International Economic Relations, Sumy State University (2 Rymyskogo-Korsakova Str., 40007 Sumy, Ukraine).

E-mail: v.dudchenko@uabs.sumdu.edu.ua;

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0054-8362>

ResearcherID: P-1275-2014